# Р Е Ш Е Н И Е
**№ 45139**

гр. София, 17.11.2026 г.

**В ИМЕТО НА НАРОДА**

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД**, **Първо отделение 87 състав,** в публично заседание на 29.10.2026 г. в следния състав:

**СЪДИЯ: Жана Петрова**

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **7250** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 – чл. 285 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба с вх. № 20642/15.06.2026 г. (подадена на 08.06.2026 г. чрез администрацията на Затвора – [населено място]), предявена от Р. Б. Т., ЕГН [ЕГН], задържан под стража в Затвора – [населено място], с посочен адрес: [населено място], [улица], чрез служебно назначения му процесуален представител адвокат А. А. Х. от Софийска адвокатска колегия, със съдебен адрес: [населено място], [улица], ет. 3, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) към Министерството на правосъдието, със седалище и адрес на управление: [населено място], [улица].

С исковата молба е предявен иск с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС за осъждане на ответника ГДИН да заплати на ищеца сумата в размер на 10 300 (десет хиляди и триста) евро, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди за периода от 10.08.2023 г. до 08.06.2026 г. (датата на подаване на исковата молба), ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на исковата молба до окончателното изплащане на вземането.

В обстоятелствената част на исковата молба ищецът твърди, че за посочения период, докато е пребивавал в Затвора – [населено място] като задържан под стража, е бил поставен в неблагоприятни, унизителни и нечовешки битови условия, изразяващи се в системно съжителство с множество насекоми – дървеници и хлебарки, в спалните помещения. Твърди, че е бил подложен на еженощни ухапвания и налазвания от инсектите, в резултат на което е получавал

сърбящи червени петна, изпитвал е физическа болка, дискомфорт, непрекъснат сърбеж, силно безпокойство и раздразнителност, бил е лишен от възможност за пълноценен нощен сън и е изпитвал чувство на незащитеност, страх за здравето си и малоценност. Лично и чрез назначения процесуален представител адвокат А. А. Х. поддържа, че противоправното поведение на ответната администрация се изразява в бездействие по осигуряване на нормални санитарно-хигиенни условия и в неефективност на провежданите дезинсекционни мероприятия. Твърди също така, че при пръскането с препарати задържаните лица не са били своевременно извеждани от спалните помещения, а самите помещения не са били достатъчно проветрявани. Поради това ищецът претендира цялостно уважаване на предявения иск по справедливост съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), ведно със законната лихва. В депозирани по делото подробни писмени бележки назначеният процесуален представител адв. А. Х. поддържа изцяло предявения иск за 10 300 евро и излага обширни съображения по същество. Поддържа, че проблемът с вредителите в Затвора – [населено място] е продължителен, системен и неотстранен, като същинският спор по делото е не дали администрацията формално е извършвала обработки, а дали те са осигурили реално приемливи санитарно-хигиенни условия за пребиваване. Позовава се на приобщения по делото доклад на О. на Република Б. в качеството му на Национален превантивен механизъм (Н.) от извършена проверка на 26.09.2023 г. в Първа група на Затвора – [населено място], като твърди, че същият доказва общия характер на проблема с дървениците и липсата на трайното му решаване. Позовава се на показанията на свидетеля О. В. относно ухапванията, сърбежите и нарушаването на съня на ищеца при съвместното им пребиваване в 32-ро спално помещение. Твърди, че администрацията е била многократно сезирана чрез индивидуални и колективни оплаквания, включително жалба до Министерството на здравеопазването от 2023 г., подписка на 11 задържани лица и молба на ищеца с вх. № М-8029/15.07.2025 г. за спешно третиране с нов препарат. Изтъква, че данните за проведена неврологична консултация и предписана терапия за нарушения в съня подкрепят оплакванията му, като липсата на медицинско лечение за ухапвания не изключва настъпването на неимуществени вреди. Позовава се на презумпцията по чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС и моли да бъде отчетен кумулативният ефект на условията за целия тригодишен период съгласно чл. 284, ал. 2 от ЗИНЗС.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез упълномощените си процесуални представители главен юрисконсулт Е. В. Д. и юрисконсулт Д., оспорва исковата молба като неоснователна и недоказана по основание и размер. В депозирания писмен отговор и в съдебно заседание поддържа, че не е налице незаконосъобразно бездействие от страна на специализираните органи по изпълнение на наказанията, тъй като в Затвора – [населено място] са провеждани регулярни планови и извънредни обработки по дезинфекция, дезинсекция и дератизация (ДДД) съгласно изискванията на Наредба № 1 от 05.01.2018 г. на Министерството на здравеопазването и Министерството на земеделието, храните и горите, както по силата на сключен договор с външен лицензиран изпълнител, така и от специално обучени щатни служители на ГДИН. Изтъква, че са спазвани предписанията на органите на държавния здравен контрол, извършвани са ремонти и освежаване на спалните помещения, като са предприети цялостни комплексни обработки, включително изпаряване на матраци и изпиране на постелъчно бельо при висока температура. Посочва, че ищецът не е търсил медицинска помощ и не е бил диагностициран или лекуван за ухапвания от насекоми или алергични реакции, а здравословните му оплаквания се дължат на стари травматични увреждания. Моли съда да отхвърли предявения иск и претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение. В представени писмени бележки по делото прави възражение за прекомерност на претендираното адвокатско

възнаграждение.
Представителите на Софийска градска прокуратура прокурор М. и прокурор В. участват в проведените открити съдебни заседания по делото. Прокурор В. дава заключение за неоснователност и недоказаност на исковата претенция по основание и размер. Излага съображения, че събраният по делото доказателствен материал не установява противоправно бездействие на затворническата администрация, нито реално настъпили вреди в твърдения обем и интензитет в пряка причинно-следствена връзка с условията на задържане, като алтернативно моли за значително намаляване на размера на претендираното обезщетение.

Административният съд С.-град, I отделение, 87-ми състав, като обсъди събраните по делото писмени и гласни доказателства и доводите на страните, намира за установено от фактическа страна следното:
Ищецът Р. Б. Т. е постъпил в Затвора – [населено място] на 04.08.2023 г. с мярка за неотклонение „задържане под стража“, взета по досъдебно производство за престъпление по чл. 115 от Наказателния кодекс (НК). Със Заповед № 23 от 10.08.2023 г. на началника на Затвора – [населено място], издадена на основание чл. 248, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, лицето е настанено в зоната с повишена сигурност на затвора (1-ва група).
Видно от представените по делото Справка рег. № 111-30-10736#2/10.07.2026 г. и Справка рег. № 111-30-14733#1/02.10.2026 г., изготвени от инспектор социална дейност и възпитателна работа (ИСДВР) на 1-ва група М. М., настаняването на ищеца в затворническия корпус през процесния период е било, както следва:
- От 10.08.2023 г. до 07.03.2024 г. ищецът е бил настанен в 32-ро спално помещение на 1-ва група, което е обитавал заедно с друго задържано лице – О. В.;
- На 07.03.2024 г., поради възникнало неразбирателство между съкилийниците, Т. е преместен в 3-то спално помещение на 6-та група, в което е пребивавал заедно със седем други задържани лица;
- На 21.03.2024 г., поради зачестили конфликти с останалите настанени лица, ищецът е върнат в зоната с повишена сигурност (1-ва група), като първоначално за няколко дни е настанен в 10-то спално помещение, а след това – в 17-то спално помещение, което обитава самостоятелно до края на процесния период.
От фактическа страна се установява, че спалните помещения в 1-ва група са с площ от по 8 кв. м, снабдени са с легла тип „вишка“, маса, табуретки, индивидуални шкафчета за лични вещи, прозорец с достъп до пряка дневна светлина и възможност за естествено проветряване, както и обособен самостоятелен санитарен възел с мивка, смесител с течаща топла и студена вода, тоалетна чиния и подвижен душ. В спалните помещения е осигурено постоянно електрическо осветление, управлявано от задържаните лица, дежурно нощно осветление в ниша, а през летните месеци е разрешено ползването на електрически вентилатори до 24:00 часа.
Относно санитарно-хигиенното състояние и борбата с вредители (инсекти) по делото от представени подробни писмени доказателства, се установява, че за процесния период дезинсекционните и дератизационните мероприятия на територията на Затвора – [населено място] са осъществявани по силата на Договор № 650 от 20.01.2021 г., сключен между ГДИН и ДЗЗД „Фаворит Мениджмънт“, а впоследствие – чрез специално сформирана ведомствена група от обучени служители на ГДИН, притежаващи удостоверения за квалификация за изпълнители на ДДД дейности, под ръководството и контрола на главния експерт и здравен инспектор към сектор „Медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода“ (МОМЛС) М. С..
От приетите по делото 24 броя приемо-предавателни протоколи и протоколи за ДДД обработка по образец съгласно Наредба № 1 от 05.01.2018 г. се установява извършването на системни обработки срещу хлебарки и дървеници на спалните и общите помещения в затвора, включително

в 1-ва и 6-та групи, както следва: на 14.02.2023 г., 21.03.2023 г., 10.05.2023 г., 29.08.2023 г., 30.08.2023 г., 14.11.2023 г., 15.11.2023 г., 27.11.2023 г., 14.12.2023 г., 21.12.2023 г., 23.01.2024 г., 19.02.2024 г., 07.03.2024 г., 09.04.2024 г., 18.04.2024 г., 18.05.2024 г., 29.05.2024 г., 14.06.2024 г., 07.07.2024 г., 07.08.2024 г., 27.08.2024 г., 28.08.2024 г., 01.10.2024 г., 22.10.2024 г., 10.01.2025 г., 18.02.2025 г., 26.03.2025 г., 23.04.2025 г., 21.05.2025 г., 26.06.2025 г., 11.12.2025 г., 13.12.2025 г., 19.02.2026 г., 20.02.2026 г., 25.03.2026 г., 26.03.2026 г., 21.04.2026 г., 22.04.2026 г., 23.06.2026 г. и 02.07.2026 г. Обработките са провеждани с разрешени за употреба от Министерството на здравеопазването биоцидни препарати („А. 10 КС“ с активно вещество ламбда-цихалотрин, „Фендона Про“ и „Фендона 60 СК“ с активно вещество алфа-циперметрин, „М. гел ИГР“ и др.), при спазване на съответните разходни норми и инструкции за безопасност.

Видно от Докладна записка рег. № 30-00-1589/23.09.2025 г. на началника на сектор МОМЛС при ГДИН и съставените протоколи от 11.08.2025 г., 12.08.2025 г., 22.08.2025 г. и 23.08.2025 г., за периода от 31.07.2025 г. до 23.08.2025 г. в Затвора – [населено място] е проведена мащабна цялостна дезинсекция, включваща както химична обработка на помещенията, така и физическа обработка чрез цялостно изпаряване на матраците (дюшеците), изпиране на спалното бельо, одеялата и личните дрехи на задържаните лица при температура над 70°C в затворническата перална, като след отчитане на биологичния цикъл на развитие на дървениците обработката е повторена в 10-дневен срок. С предписание № 116/17.09.2025 г. е въведен и регулярен санитарен контрол и обработка на личния багаж и дрехите на всички новопостъпващи или конвоирани лица с цел предотвратяване на вторично внасяне на паразити.

От представените по делото констативни протоколи на Столичната регионална здравна инспекция (СРЗИ) от извършени проверки в Затвора – [населено място] (от 02.11.2023 г., 13.01.2024 г., 30.01.2024 г., 31.01.2024 г., 09.05.2024 г., 10.05.2024 г. и 29.05.2024 г.) се установява, че при осъществения държавен здравен контрол по сигнали инспекторите на СРЗИ са констатирали единични екземпляри или следи от насекоми в отделни спални помещения и са издавали предписания за извънредни обработки, пране на бельото при висока температура и повторно третиране в 10–14 дневен срок. Всички дадени от СРЗИ предписания са били надлежно изпълнени от администрацията на ответника, за което свидетелстват представените последващи протоколи за извънредни дезинсекции. Предписанията, дадени с протокол от извършена проверка на 02.11.2023 г., са изпълнени с 2 броя ДДД обработки на 14.11.2023 г.и 15.11.2023 г. Предписанията, дадени с протокол от 13.01.2024 г., са изпълнени с ДДД обработка с разпореждане на началника на Затвора С. на 23.01.2024 г. Предписанията, дадени с протокол на СРЗИ от 10.05.2024 г., са изпълнени с ДДД обработки на 18.05.2024 г. и 29.05.2024 г. В изпълнение на предписанията, дадени от СРЗИ с протокол от 29.05.2024 г., са извършени ДДД обработки на 29.05.2024 г. и 14.06.2024 г. Не се откриват данни за неизпълнение на дадените предписания за извънредни ДДД обработки от страна на администрацията на Затвора – [населено място].

По делото са приети материали от представени доклади на О. на Република Б. в качеството му на Национален превантивен механизъм (Н.), изискани от адм. дело № 7741/2023 г. по описа на АССГ, III отделение, 8-ми състав. Видно от приложените документи, проверката на Н. е осъществена на 26.09.2023 г. на основание Заповед № Н.-2981/25.09.2023 г. и Заповед № Н.-2991/25.09.2023 г. на О., във връзка със съдебно разпореждане от 14.09.2023 г. по адм. дело № 7741/2023 г. на АССГ по реда на чл. 278 от ЗИНЗС. Проверката е била предметно насочена към спалните помещения в Първа група на Затвора – [населено място] и по-специално към килия № 17, в която към онзи момент (от 03.08.2023 г.) е бил настанен лишеният от свобода Г. К., както и преходната килия № 6. В доклада проверяващият екип е отразил, че при огледа на килия № 17 на

26.09.2023 г. е констатирано наличие на дървеници, като в останалите проверени килии в същия ден не е било установено наличие на инсекти. Отразено е, че от страна на задържаното лице К. са направени оплаквания от ухапвания, от режима на течащата вода, осветлението и хигиенните материали (макар екипът да е констатирал наличност на сапун и почистващи средства на мивката в килия № 17). В доклада изрично е записано сведение от затворническата администрация, че последната дезинфекция и дезинсекция преди проверката е била проведена на 29–30 август 2023 г.. В обобщението на доклада Н. е отбелязал, че проблемът с наличието на дървеници и хлебарки в местата за лишаване от свобода е бил предмет на многократни препоръки от О. към компетентните държавни органи, включително по повод извършена цялостна проверка през октомври 2021 г. (19–22.10.2021 г.) в Затвора – [населено място] и прилежащите му затворнически общежития (ЗООТ „К.“ и ЗОЗТ „К.“). Същевременно от съпоставката на фактите се установява, че към датата на извършване на проверката от Н. (26.09.2023 г.) ищецът Р. Б. Т. е пребивавал в 32-ро спално помещение на Първа група, а не в проверената килия № 17, в която е настанен значително по-късно – след 21.03.2024 г.

По отношение на здравословното състояние на ищеца по делото са приети: Медицинска справка от 08.08.2026 г., издадена от директора на Медицинския център (МЦ) към Затвора – [населено място] д-р И. В.; Медицинска справка рег. № 111-30-15234#2/09.10.2026 г., изготвена от д-р Е. А. при МЦ; заключение на Комплексна съдебномедицинска експертиза рег. № 5769/08.03.2024 г., изготвена от експерти от Медицинския институт на МВР по НОХД № 4370/2023 г. по описа на Софийския градски съд; писмо изх. № ИЗ-11212/11.10.2023 г. на ГДИН, както и писмо на началник отдел СДВРП при ГДИН до началника на Затвора – [населено място] по повод препратена от Министерството на здравеопазването жалба на Т. от 2023 г. От тези писмени доказателства се установява по категоричен начин, че през целия процесен период от 10.08.2023 г. до 08.06.2026 г. Р. Б. Т. не е посещавал медицинския център на затвора с оплаквания от ухапвания от дървеници или хлебарки, не е развивал кожни алергични реакции или дерматити вследствие на ухапвания и не му е назначавана противоалергична или дерматологична терапия. Регистрираните му медицински прегледи и консултации са били по повод тежки хронични заболявания на опорно-двигателния апарат (посттравматична артроза на лява тазобедрена става и дясна гривнена става, дискова болест, радикулопатия) и двустранен неврит на слуховите нерви, които представляват трайни последици от тежко пътнотранспортно произшествие, претърпяно от ищеца през 1995 г. При извършен първичен преглед на 09.08.2023 г. и консултация с невролог на 31.08.2023 г. по повод нарушения в съня на ищеца е била назначена терапия със седативните медикаменти Калмабен, Невропан и Атаракс, предписани в контекста на неговия общ неврологичен и психосоматичен статус.

Видно от представената от началника на Затвора – [населено място] рег. № 111-30-11804#2/12.08.2026 г., в деловодната система и в личното досие на задържания Р. Б. Т. няма регистрирани медицински картони или амбулаторни листи, сочещи оплаквания от кожни поражения или ухапвания от инсекти.

По делото са приети материалите от служебно присъединеното за послужване адм. дело № 7965/2025 г. по описа на Административен съд София-град, Трето отделение, 62-ри състав. Производството по посоченото присъединено дело е било образувано по молба на Р. Б. Т. с правно основание чл. 276 и сл. от ЗИНЗС, с която е поискано съдът да задължи началника на Затвора – [населено място] да преустанови бездействието си и да закупи нов вид препарат за дезинсекция, с който спешно да се обработят килиите, с твърдения, че ползваният препарат „А.“ е неефективен срещу дървеници и хлебарки. По това производство са били приложени: Молба от 11.07.2025 г. от Т. до деловодството на

затвора за предоставяне на регистрационен номер на подписка от 11 задържани лица от 1-ва група за закупуване на нов препарат; Молба от 15.07.2025 г. от Т. до началника на затвора със същото искане; Докладна записка от 25.03.2023 г. от мл. инспектор К. С. (надзирател II степен с квалификация за изпълнител на ДДД) относно извършена извънредна дезинсекция в спалните помещения и в СБАЛЛС с разрешен пиретроиден биоцид; протоколи за ДДД обработки с препаратите „Фендона Про“, „Факорат“ и „А.“; както и свидетелските показания на лицата Г. К. К. и О. П. В. С Разпореждане № 39560 от 27.11.2025 г., постановено по адм. дело № 7965/2025 г., АССГ, 62-ри състав, е отхвърлил молбата на Р. Б. Т. като неоснователна. Съдът е приел, че затворническата администрация е изпълнявала задълженията си чрез регулярни и извънредни ДДД обработки, а определянето на вида и търговското наименование на биоцидните препарати е от компетентността на Министерството на здравеопазването, като закупуването им се извършва централизирано от ГДИН, поради което за началника на затвора не е налице неизпълнено задължение, съответно липсва противоправно бездействие по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС.
По делото се установява също така, че постановеното по присъединеното дело Разпореждане № 39560/27.11.2025 г. е било обжалвано от Р. Б. Т. по реда на чл. 281 от ЗИНЗС, като с окончателно Определение № 42992 от 22.12.2025 г. по адм. дело № 12827/2025 г. по описа на АССГ, XIV касационен състав, разпореждането е оставено в сила. Касационната инстанция изрично е приела, че макар заразяването на помещенията с инсекти по принцип да представлява неблагоприятно условие по смисъла на чл. 276, ал. 2 във вр. с чл. 3 от ЗИНЗС, в конкретния случай не е осъществено незаконосъобразно бездействие от страна на затворническите органи. Касационният съд е подчертал, че затворническата администрация е провеждала надлежни обработки по график и в извънредни случаи съгласно чл. 151, ал. 2 от ЗИНЗС, а органите на затвора нямат правомощието самоволно да подменят разрешените от МЗ и централизирано доставяни от ГДИН препарати, поради което не е допуснато нарушение на забраната по чл. 3 от ЗИНЗС.
По настоящото дело са представени от ищеца и копия на молби от юли 2025 г. (с дати 14.07.2025 г. и 15.07.2025 г., с означения по преписка № М-03/15-17.07.2025 г. и вх. № М-8029/15.07.2025 г.), адресирани до администрацията на затвора (ИСДВР) относно спално помещение/килия № 17 в 1-ва група. От тях се установява, че ищецът е отправил искания за отговор във връзка с подадената подписка и условията на третиране на спалните помещения.
За изясняване на обстоятелствата по делото в съдебно заседание на 01.10.2026 г. е разпитан свидетелят О. П. В. – задържано лице, пребивавало в Затвора – [населено място]. В показанията си свидетелят заявява, че познава ищеца от затвора от 2022 г./2023 г., като са били настанени в една група и са обитавали заедно 32-ро спално помещение за определен период (посочен от него ориентировъчно за 2023 г./2024 г., без да е напълно сигурен за точните дати). Свидетелят сочи, че обичайно задържаните лица, включително ищецът, са се оплаквали от битовата среда, най-вече от наличие на хлебарки и дървеници. Посочва, че ухапванията от дървеници приличат на ухапвания от комар, предизвикват сърбеж през деня и основният проблем от тях е нарушаването на съня през нощта. Според свидетеля в 1-ва група до началото на лятото на 2026 г. е имало насекоми; извършвани са периодични обработки с препарати срещу вредители, но според неговите субективни възприятия ефектът е бил слаб; при пръскане с течни

препарати задържаните са извеждани извън помещенията и след приключване на обработката са връщани обратно, като се е усещал мирис на препарат. Свидетелят заявява, че докато са били в една килия, сънят на ищеца се е нарушавал от вредителите, като допълва, че е чувал за по-тежки оплаквания от препаратите, но той самият не е имал такива, а друг задържан е викал инспектори от РЗИ за проверка на килиите.

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Предявеният иск е процесуално допустим. Ищецът е активно легитимиран да търси обезщетение за вреди по специалния процесуален ред на чл. 284 – чл. 285 от ЗИНЗС във връзка с чл. 203 и сл. от АПК, като лице, пребивавало в места за лишаване от свобода. Ответникът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ е пасивно материално и процесуално легитимирана страна по силата на чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС като юридическо лице към министъра на правосъдието, упражняващо прякото ръководство и контрол върху затворите. Искът е предявен пред местно и предметно компетентния административен съд и в рамките на общия давностен срок по чл. 110 от ЗЗД.

Разгледан по същество, искът е неоснователен.

Фактическият състав за ангажиране на безвиновната имуществена отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС изисква кумулативното доказване на: 1) незаконосъобразен акт, действие или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца; 3) пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между противоправното поведение на органите и вредоносния резултат.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. В ал. 2 на чл. 3 от закона законодателят е регламентирал, че за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тази забрана съответства изцяло на стандарта, въведен с чл. 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ), според който държавата е длъжна да осигури условия на задържане, съвместими с уважението към човешкото достойнство, без задържаното лице да бъде подлагано на страдания и трудности с интензитет, надвишаващ неизбежното ниво, присъщо на лишаването от свобода.

В конкретния случай твърдяното от ищеца противоправно бездействие се изразява в неосигуряване на нормални санитарно-хигиенни условия и непровеждане на ефективна дезинсекция срещу дървеници и хлебарки в спалните помещения, в които е бил настанен през исковия период от 10.08.2023 г. до 08.06.2026 г.

Нормативните задължения на администрацията на затвора относно поддържането на чистота, дезинфекция и дезинсекция произтичат от разпоредбите на чл. 151, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС, чл. 119а и чл. 119б от ППЗИНЗС и чл. 4 от Наредба № 1 от 05.01.2018 г. на МЗ

и МЗХГ. Съгласно тези норми органите, стопанисващи обектите, са длъжни да ги поддържат в добро санитарно-хигиенно състояние и да осигуряват провеждането на ДДД обработки при поява на вредители или следи от тях. По силата на чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на бездействието се установява от съда, пред когото е предявен искът, като бездействието предполага неизпълнение на нормативно възложено задължение за фактическо действие.

От събраните по делото писмени доказателства не се установява ответната ГДИН или длъжностни лица от затворническата администрация да са проявили противоправно бездействие. Напротив, ангажираните по делото многобройни приемо-предавателни протоколи и протоколи за ДДД обработки за периода 2023 г. – 2026 г. доказват, че администрацията на Затвора – [населено място] е поддържала непрекъсната, системна и активна дейност по третиране на спалните и общите помещения с разрешени високоефективни биоциди по утвърден планов график. При констатиране на поява на инсекти и по повод проверките на органите на СРЗИ са извършвани своевременни извънредни обработки, включително цялостни комплексни мероприятия с изпаряване на матраци и изпиране на постелъчното бельо и облеклото при висока температура, съчетани с дезинсекция на личния багаж на новопостъпващите лица.

Съдът намира за неоснователен основния довод, развит в писмените бележки на процесуалния представител на ищеца, че представянето на протоколи за обработки доказва единствено извършването на самите действия, но не установява тяхната ефективност и отсъствието на вредители, поради което продължаващото им съществуване само по себе си обосновавало противоправно бездействие. Нормативният стандарт за дължимо поведение на пенитенциарната администрация изисква системно, редовно и квалифицирано провеждане на санитарно-хигиенни и дезинсекционни мероприятия с разрешени от компетентните държавни органи биоцидни препарати, както и незабавно изпълнение на задължителните предписания на органите на държавния здравен контрол. Законът не възлага на органите по изпълнение на наказанията обективна гаранционна отговорност за пълно и абсолютно отсъствие на биологични вредители във всеки момент, доколкото появата им в пенитенциарни заведения от закрит тип с висок интензитет на движение на задържани лица е обусловена и от фактори, стоящи извън преките възможности за въздействие на администрацията. Когато специализираните органи са осъществили надлежни, системни планови и извънредни обработки (доказани с представените протоколи за процесния период), приложили са комбинирани химични и термични методи (включително изпаряване на матраци и пране на бельо при температура над 70°C в два цикъла през юли–август 2025 г.) и са въвели карантинен контрол на багажа на новопостъпващите лица, тяхното поведение е изцяло правомерно. При тези данни инцидентното или временно появяване на насекоми не може да бъде квалифицирано като противоправно бездействие по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС.

Съдът подложи на обстоен анализ доказателственото значение на приетите по делото материали от доклада на О. на Република Б. като Национален превантивен механизъм (Н.), изискани от адм. дело № 7741/2023 г. по описа на АССГ. Докладът от извършената на 26.09.2023 г. внезапна проверка в Първа група на Затвора – [населено място] установява обективното състояние на проверените помещения към посочената дата, включително наличието на дървеници в килия № 17, както и обстоятелството, че проблемът с вредителите е бил предмет на констатации и препоръки от страна на Н. и

при по-ранната проверка през октомври 2021 г. (много преди исковия период). Същевременно съдът приема, че констатациите в доклада на О. не могат да послужат като пряко и достатъчно доказателство за основателността на исковата претенция на Р. Б. Т.. На първо място, проверката на 26.09.2023 г. е била инцидентна, извършена по конкретно производство по чл. 278 от ЗИНЗС относно друго лице (Г. К.), като на тази дата ищецът Т. е бил настанен в 32-ро спално помещение, а не в проверената килия № 17 (в която е преместен едва в края на март 2024 г.). На второ място, самият доклад на Н. изрично отразява, че в останалите посетени килии на 26.09.2023 г. не са били установени дървеници, а администрацията на затвора е извършила дезинсекция непосредствено преди проверката (на 29–30 август 2023 г.). Поради това общите изводи на О. за необходимост от трайни институционални решения и констатираното наличие на инсекти в една конкретна килия към септември 2023 г. не установяват непрекъснато, системно противоправно бездействие на ГДИН спрямо ищеца през целия тригодишен исков период от 10.08.2023 г. до 08.06.2026 г., нито доказват, че всяко от обитаваните от Т. помещения (№ 32, № 3 и № 17) е било трайно засегнато без реакция от администрацията.

Съдът обсъди подробно показанията на разпитания по делото свидетел О. В. съгласно изискванията на чл. 172 от ГПК във връзка с чл. 144 от АПК, преценявайки ги във връзка с всички останали събрани доказателства. Показанията на свидетеля се кредитират в частта, в която описва общото съвместно пребиваване с ищеца в 32-ро спално помещение и наличието на оплаквания от битов характер. Същевременно съдът намира, че тези показания не са достатъчни, за да обосноват извод за противоправно бездействие на администрацията или за нарушаване на чл. 3 от ЗИНЗС за целия тригодишен исков период. Свидетелят сам изразява несигурност относно точните времеви интервали на съвместния им престой („не съм много сигурен“ за годините), като твърденията му за постоянно присъствие на вредители и слаб ефект от пръсканията носят субективен характер. Тези субективни усещания са опровергани от обективните писмени доказателства по делото – регулярните протоколи за дезинсекция, констатациите на здравните инспектори от СРЗИ за единични екземпляри при отделни проверки и незабавното изпълнение на всички предписания за извънредни обработки. Освен това самият свидетел потвърждава, че обработки срещу насекоми са извършвани редовно, че задържаните лица са извеждани при третиране с препарати и че лично той не е имал тежки здравословни оплаквания от използваните препарати. Показанията на свидетеля за споделени от ищеца оплаквания за нарушен сън отразяват субективно състояние, което не се подкрепя от медицински констатации за ухапвания от насекоми или обриви, а кореспондира на установените обективно хронични неврологични и посттравматични оплаквания на ищеца, за които му е била назначена съответна седативна терапия още през август 2023 г.

Съдът подложи на обстойна самостоятелна преценка и приобщените за послужване материали и постановените съдебни актове по адм. дело № 7965/2025 г. по описа на АССГ (Разпореждане № 39560/27.11.2025 г.) и по адм. дело № 12827/2025 г. по описа на АССГ, XIV касационен състав (Определение № 42992/22.12.2025 г.). Следва да се отбележи, че производството по чл. 276 и сл. от ЗИНЗС и настоящото исково производство по чл. 284 от ЗИНЗС имат различен предмет, естество и процесуални цели. Докато производството по чл. 276 от ЗИНЗС предоставя бърза преустановителна и превантивна защита срещу продължаващи или непосредствено предстоящи

неправомерни фактически действия или бездействия на администрацията, то искът по чл. 284 от ЗИНЗС представлява деликтна претенция за парично обезщетяване на вече настъпили неимуществени вреди за минал исков период. Поради това влезлият в сила съдебен акт по чл. 280 – чл. 281 от ЗИНЗС не формира сила на пресъдено нещо спрямо всички елементи на фактическия състав на обезщетителния иск по чл. 284 от ЗИНЗС и не освобождава исковия съд от задължението да проведе самостоятелна преценка на събрания доказателствен материал. Наред с това обаче, постановените съдебни актове по присъединеното дело съставляват годно и съществено доказателство относно фактите, свързани с изпълнението на административните задължения по дезинсекция в затвора и липсата на нормативно дължимо, но неизпълнено поведение. В тези актове окончателно е прието, че затворническата администрация редовно и извънредно е извършвала ДДД обработки с разрешени препарати, а определянето на вида и търговската марка на биоцидите е от изключителна компетентност на Министерството на здравеопазването, като закупуването им се извършва централизирано от ГДИН. Затворническите органи нямат нормативно правомощие самоволно да подменят препаратите извън установения ред, поради което искането на ищеца за задължително закупуване на посочен от него „нов“ препарат не кореспондира на съществуващо задължение на органите и не обосновава противоправно бездействие.
Подадените от ищеца молби от 11.07.2025 г., 14.07.2025 г. и 15.07.2025 г. (вх. № М-8029/15.07.2025 г.), както и жалбата от 2023 г. до Министерството на здравеопазването, удостоверяват факта на сезиране на администрацията с искания относно препарата „А.“, но сами по себе си не установяват противоправно бездействие. Напротив, писмените доказателства по настоящото дело доказват, че именно през юли и август 2025 г. администрацията на Затвора – [населено място] е предприела мащабна генерална дезинсекция на спалните помещения, съчетана с цялостно физическо изпаряване на матраците и изпиране на постелъчното бельо и облеклото при температура над 70°C в затворническата пералня, извършена в два последователни цикъла през 10 дни. Това доказва адекватна, активна и своевременна реакция на специализираните органи, а не противоправно бездействие.
Съдът намира, че макар заразяването на помещенията с вредители принципно да съставлява неблагоприятно условие, в случаите, в които администрацията стриктно и непрекъснато изпълнява всички нормативно установени планови, извънредни и комплексни дезинсекционни мерки и изпълнява предписанията на органите на държавния здравен контрол, наличието на спорадични констатации за единични насекоми не може да се вмени във вина на органите като противоправно бездействие. Спецификата на пенитенциарните заведения и постоянният поток от задържани лица обуславят обективни трудности при третирането, но доказаната системна активност на администрацията изключва наличието на противоправно поведение. Установените условия не достигат минималния праг на суровост по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧ и чл. 3 от ЗИНЗС и не представляват нечовешко или унизително третиране, което да уронва човешкото достойнство.
Неоснователно е позоваването в писмените бележки на законовата презумпция по чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС. Съгласно цитираната разпоредба в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Приложното поле на тази оборима презумпция обаче възниква единствено при доказано по несъмнен начин противоправно поведение на специализираните органи, съставляващо нарушение

на чл. 3 от ЗИНЗС. Тъй като в настоящото производство не се доказа осъществен фактически състав на нарушение на забраната по чл. 3 от ЗИНЗС от страна на ответника, законовата презумпция за настъпили неимуществени вреди не може да намери приложение. Същото се отнася и до изискването на чл. 284, ал. 2 от ЗИНЗС за отчитане на кумулативното въздействие на условията – кумулативната оценка служи за преценка на интензитета на вредите и размера на обезщетението при доказано противоправно поставяне в неблагоприятни условия, но не може да замести липсващия основен елемент от фактическия състав на държавната отговорност, а именно незаконосъобразното действие или бездействие на администрацията.
Наред с това, твърденията на ищеца за понесени интензивни физически и психически страдания от ухапвания и развити кожни увреждания се опровергават изцяло от приетите медицински справки и експертни заключения. По делото се установи по безспорен начин, че ищецът не е търсил медицинска помощ и не е лекуван за ухапвания или алергични дерматити, не е регистрирал конкретни медицински оплаквания от насекоми, а сочените от него здравословни проблеми са резултат от стари посттравматични изменения от 1995 г., които нямат причинна връзка с условията на задържане. Извършената на 31.08.2023 г. консултация с невролог и назначената терапия със седативни медикаменти (Калмабен, Невропан и Атаракс) по повод нарушен сън се вписват в цялостното му клинично състояние, обусловено от хроничната дискова болест, радикулопатията и прекарана травма, и не кореспондират на доказани увреждания от насекоми. При това положение настоящият съдебен състав намира, че не са налице кумулативните елементи на отговорността – противоправно бездействие, настъпила вреда от незаконосъобразни условия и причинно-следствена връзка, поради което главният иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 10 300 евро следва да бъде отхвърлен като изцяло неоснователен.
С оглед неоснователността на главната искова претенция, неоснователна се явява и акцесорната претенция за присъждане на законна лихва от датата на предявяване на исковата молба.
При този изход на спора съдът дължи произнасяне по направеното от ответника ГДИН искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Съдът приема, че искането е неоснователно. Разпоредбата на чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС представлява специална норма, уреждаща отговорността за разноски при отхвърляне на иска по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, и предвижда, че ищецът заплаща единствено разноските по производството (държавни такси, възнаграждения на вещи лица и свидетели). Специалният закон не предвижда възлагане в тежест на ищеца на адвокатско или юрисконсултско възнаграждение в полза на ответника, поради което общите правила на чл. 78, ал. 8 от ГПК във връзка с чл. 144 от АПК не намират приложение. Поради това искането на ГДИН за присъждане на юрисконсултско възнаграждение следва да бъде оставено без уважение.

Така мотивиран и на основание чл. 203 и сл. от АПК във връзка с чл. 284 – чл. 285 от ЗИНЗС, Административният съд С.-град, I отделение, 87-ми състав,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Р. Б. Т., ЕГН [ЕГН], задържан под стража в Затвора – [населено място], иск с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС срещу Главна

дирекция „Изпълнение на наказанията“ за осъждане на ответника да му заплати обезщетение за неимуществени вреди в размер на 10 300 (десет хиляди и триста) евро за периода от 10.08.2023 г. до 08.06.2026 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на вземането, твърдени като причинени от незаконосъобразно бездействие на администрацията на затвора С. за осигуряване на нормални санитарно-хигиенни условия, поради наличие на дървеници и хлебарки в спалните помещения в Затвора – [населено място].
Решението подлежи на касационно обжалване пред тричленен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му на страните, по реда на глава дванадесета от АПК.
Препис от решението да се изпрати на страните и на Софийска градска прокуратура.

СЪДИЯ: